151. löggjafarþing 2020–2021.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum, nr. 49/1997 (markmiðsákvæði, endurskoðun hættumats, sektir o.fl.)

Frá umhverfis- og auðlindaráðherra.

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. gr. laganna:

a. Á undan 1. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Það er markmið þessara laga að aftra því að manntjón hljótist af eða fólk slasist af völdum ofanflóða á heimilum sínum.

Til að stuðla að markmiðum laganna skal:

a. stuðst við vandað hættumat við skipulag og uppbyggingu byggðar á stöðum þar sem sérstök hætta er á ofanflóðum,
b. þess gætt að hættumat vegna ofanflóða verði gert fyrir þekkta flóðafarvegi ofan við og í íbúðabyggð og að framtíðarnýting hættusvæða verði í samræmi við fyrirliggjandi hættumat,
c. unnið að vörnum með áherslu á varnarvirki til að verja fólk á heimilum sínum og þar sem fólk dvelur á mennta- og heilbrigðisstofnunum í núverandi byggð,
d. tryggja faglega þekkingu og virkt eftirlit með ofanflóðum.

b. 1. mgr. orðast svo:

Heimilt er að taka þátt í kostnaði við vinnu á hættumati vegna annarrar náttúruvár eins og nánar greinir í lögum þessum.

c. 2. mgr. orðast svo:

Samheitið ofanflóð er í lögum þessum notað um snjóflóð og skriðuföll.

2. gr.

3. mgr. 3. gr. laganna orðast svo:

Veðurstofan skal ráða sérstaka eftirlitsmenn til að kanna og fylgjast með landfræðilegum og veðurfarslegum aðstæðum með tilliti til hættu af ofanflóðum í þéttbýli í þeim sveitarfélögum þar sem þörf er á slíkum athugunum að teknu tilliti til markmiðs laganna, eins og nánar skal kveðið á um í reglugerð. Eftirlit með hættu á ofanflóðum á skipulögðum skíðasvæðum er á ábyrgð rekstraraðila þeirra. Nánar skal kveðið á um eftirlitsskyldur rekstraraðila skipulagðra skíðasvæða í reglugerð.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 4. gr. laganna:

a. Á eftir orðunum „Veðurstofa Íslands annast gerð“ í 3. mgr. kemur: og endurskoðun.

b. Á eftir 3. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Ef hættumat er endurskoðað þegar allar fyrirhugaðar varnir hafa verið reistar skal ráðherra skipa hættumatsnefnd vegna endurskoðunarinnar, sbr. 2. mgr.

c. Í stað orðanna „4. mgr.“ í 3. málsl. 5. mgr. kemur: 5. mgr.

d. Við 5. mgr. bætist nýr málsliður, svohljóðandi: Óheimilt er að skipuleggja íbúðabyggð, frístundabyggð eða svæði fyrir atvinnustarfsemi á áður óbyggðum svæðum nema tryggt sé að áhætta fólks með tilliti til ofanflóða verði ásættanleg.

e. 6. mgr. orðast svo:

Reglur um gerð og notkun hættumats, flokkun og nýtingu hættusvæða og varnir og varnarvirki skulu settar af ráðherra í reglugerð. Miða skal við skiptingu hættusvæða í áhættuflokka eftir vaxandi áhættu og tilgreina skilyrði fyrir nýtingu hvers þeirra í fyrirliggjandi byggð.

4. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 6. gr. laganna:

a. Orðin „og almannavarnanefnd“ í 1. málsl. 1. mgr. falla brott.

b. Á eftir orðunum „og hlutaðeigandi“ í 3. málsl. 1. mgr. kemur: sveitarstjórnum og.

c. Í stað orðsins „og almannavarnanefnd sjá“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: sér.

5. gr.

Orðin „ ‚í samráði við almannavarnanefnd,“ í 1. málsl. 1. mgr. og í 1. málsl. 2. mgr. 7. gr. laganna falla brott.

6. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 10. gr. laganna:

a. Í stað orðanna „er heimilt að meta af bærum aðilum“ í 2. málsl. 1. mgr. kemur: skal metið af Veðurstofu Íslands.

b. 3. mgr. orðast svo:

Sveitarfélag er eigandi varnarvirkja og ber ábyrgð á viðhaldi þeirra.

7. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 11. gr. laganna:

a. Í stað orðsins „húseignum“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: íbúðarhúsnæði.

b. 2. málsl. 1. mgr. orðast svo: Sveitarstjórn getur í sama skyni gert tillögu um kaup á lóðum eða öðrum fasteignum þegar varnir vegna íbúðarhúsnæðis hafa áhrif á umræddar lóðir eða fasteignir að mati ofanflóðanefndar.

c. Við 3. mgr. bætist nýr málsliður, svohljóðandi: Sveitarfélagið skal sjá til þess að kvöð um nýtingartíma vegna snjóflóðahættu sé þinglýst á viðkomandi eign.

8. gr.

Á eftir orðunum „árlegt gjald“ í 1. málsl. 1. mgr. 12. gr. kemur: , ofanflóðagjald,.

9. gr.

Á eftir orðunum „öðrum fasteignum“ í 5. tölul. í 1. mgr. 13. gr. laganna kemur: sbr. 11. gr.

10. gr.

Á eftir 15. gr. laganna kemur ný grein, svohljóðandi, og breytist greinatala samkvæmt því:

Óheimilt er eigendum húseigna sem keyptar hafa verið upp eða teknar eignarnámi, sbr. 11. gr., að dvelja í eða heimila öðrum dvöl í húseigninni þegar dvöl er í ósamræmi við hættumat eða utan heimils nýtingartíma samkvæmt þinglýstri kvöð. Hlýða skal fyrirmælum lögreglu um rýmingu húseigna án tafar, sbr. 6. og 7. gr.

Brot samkvæmt 1. mgr. varða sektum allt að 500.000 krónum.

Gera má lögaðila sekt fyrir brot gegn ákvæði þessu.

Brotin varða refsingu hvort sem þau eru framin af ásetningi eða gáleysi.

Tilraun til brota og hlutdeild í brotum er refsiverð efir því sem segir í III. kafla almennra hegningarlaga.

11. gr.

Heiti laganna verður: **Lög um varnir gegn ofanflóðum.**

12. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

G r e i n a r g e r ð .

1. Inngangur.

Í frumvarpi þessu eru lagðar til breytingar á lögum nr. 49/1997 um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum.

Frumvarpið er tilkomið vegna ábendinga frá Veðurstofu Íslands, ofanflóðanefnd, sveitarfélögum, lögregluembættum og umboðsmanni Alþingis, eins og nánar greinir í 2. kafla greinargerðar. Frumvarpið var samið í umhverfis- og auðlindaráðuneytinu að höfðu samráði við Veðurstofu Íslands og fleiri aðila hvað varðar einstaka þætti þess. Nánar er fjallað um samráð hvað varðar áform um lagasetningu og vinnslu frumvarpsins í 5. kafla.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Ísland býr við náttúruvá sem valdið getur skaða fyrir samfélagið bæði vegna manntjóns, tjóns á innviðum samfélagsins og eignatjóns. Á 8. áratug síðustu aldar var í auknum mæli hugað að þeirri hættu sem skapast gæti hér á landi vegna náttúruvár og var m.a. ofanflóðasjóður stofnaður. Í kjölfar ofanflóðanna árið 1995 á Vestfjörðum varð hugarfarsbreyting um hættu á ofanflóðum og ákveðið að hættumat skyldi framkvæmt sem hefur verið gert síðan með góðum árangri. Hættumat og skilgreining áhættu hefur verið grundvöllur fyrir gerð viðbragðs- og rýmingaráætlana vegna ofanflóða og uppbyggingu varnarvirkja. Með þessari vinnu hefur verið dregið úr áhættu vegna ofanflóðavár og að mestu komið í veg fyrir að hún aukist aftur. Þá hefur aukin áhersla verið lögð á varnir gegn ofanflóðum eftir fárviðri sem gekk yfir landið í árslok 2019 og snjóflóð á Vestfjörðum í ársbyrjun 2020. Í kjölfar þess skipaði ríkisstjórnin átakshóp um uppbyggingu innviða m.a. í þeim tilgangi að flýta uppbyggingu ofanflóðamannvirkja á hættusvæðum í byggð. Forgangsmál er að tryggja öryggi fólks á heimilum sínum. Við snjóflóðið sem varð á Flateyri í upphafi ársins 2020 stóðu varnir en hluti flóðsins fór þó yfir varnarvirki og varð mannbjörg í húsi sem varð fyrir flóði. Í Súgandafirði féll flóð gegnt Suðureyri og hratt af stað öflugri flóðbylgju sem skall á Suðureyri. Mikið eignatjón varð á Flateyri. Atburðir minna okkur því reglulega á þessa vá og sýna fram á að mikilvægt er að lög og reglugerðir um varnir gegn

ofanflóðum, stefnumótun og áhættumat á hverjum stað þurfa að vera í reglulegri endurskoðun þannig að draga megi úr líkum á tjóni þegar ofanflóð eiga sér stað.

Lög nr. 49/1997 voru sett í kjölfar mannskæðra snjóflóðanna sem féllu á Vestfjörðum árið 1995 og voru lögin sett til að aftra því að frekara manntjón hlytist af ofanflóðum. Megináherslan var á varanlegar varnir nema sýnt væri fram á að mun hagkvæmara væri að kaupa upp eignir. Til þess að fjármagna framkvæmdirnar og önnur verkefni þeim tengd kváðu lögin á um stofnun á nýjum sjóði, ofanflóðasjóði. Tekjustofninn er árlegt gjald á allar brunatryggðar fasteignir en fjárheimildir sjóðsins takmarkast þó við þá upphæð sem ákveðin er árlega í fjárlögum. Reynslan af framkvæmd laga nr. 49/1997 sýnir að mikilvæg öryggisbót hefur náðst fyrir íbúa þeirra staða sem búa við ofanflóðahættu vegna varna sem reistar hafa verið á undanförnum tveimur áratugum, en hún hefur jafnframt leitt í ljós þörfina á breytingum, m.a. til að auka skýrleika tiltekinna ákvæða laganna, einkum hvað varðar nýtingu hættusvæða og eftirlit. Skerpa verður á því að eftirlit Veðurstofu Íslands nái til þéttbýlis í ljósi þess markmiðs laganna að aftra því að manntjón hljótist af eða fólk slasist af völdum ofanflóða á heimilum sínum. Einnig er þörf á að skýra frekar að varnir og kaup húseigna skuli fyrst og fremst ná til íbúðarhúsnæðis í byggð. Þá hafa ráðuneytinu borist athugasemdir er varða samræmi ákvæða við lög um almannavarnir. Auk þessa eru lagðar til breytingar á ákvæðum um endurskoðun hættumats og lögð til sektarákvæði í samræmi við ábendingar lögregluyfirvalda og einstakra sveitarfélaga um heimildir sem tryggja betur framkvæmd laganna. Að lokum felur frumvarpið í sér viðbrögð við áliti umboðsmanns Alþingis í máli nr. 9911/2018 sem varðar hlutverk eftirlitsmanna sem Veðurstofa Íslands ræður til að fylgjast með aðstæðum með tilliti til hættu af ofanflóðum.

3. Meginefni frumvarpsins.

Í frumvarpinu er fjallað um nokkur atriði sem eru til þess fallin að auka skýrleika laga nr. 49/1997 og byggja því á framkvæmdinni frá því að lögin tóku gildi.

- Í fyrsta lagi er gerð tillaga að markmiðsákvæðum sem byggja á markmiðum þeim sem lágu að baki upphaflegri lagasetningu.
- Skerpt er á því að eftirlit Veðurstofu Íslands með landfræðilegum og veðurfarslegum aðstæðum með tilliti til hættu af ofanflóðum nær einkum til þéttbýlis. Þá er tiltekið að eftirlit með hættu á ofanflóðum á skipulögðum skíðasvæðum sé á ábyrgð rekstraraðila þeirra, sem er í samræmi við reglugerð nr. 636/2009 um hættumat vegna snjóflóða á skíðasvæðum.
- Lagt er til að við lögin verði bætt ákvæði um endurskoðun hættumats eftir að ofanflóðavarnir hafa verið reistar.
- Lagðar eru til takmarkanir á skipulagi svæða á óbyggðum svæðum nema tryggt sé að áhætta fólks með tilliti til ofanflóða verði ásættanleg.
- Lagt er til að lögfest verði sú skipting hættusvæða í áhættuflokka sem kveðið er á um reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða og flokkun og nýtingu hættusvæða.
- Lagt er til að lögin séu aðlöguð að breytingum á lögum um almannavarnir, nr. 82/2008 um almannavarnir, í tengslum við breytt hlutverk almannavarnanefnda.
- Lagt er til að lögfest verði sú meginregla sem fram kemur í reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða og flokkun og nýtingu hættusvæða að varnir og uppkaup nái fyrst og fremst til íbúðarhúsnæðis eða húsnæðis sem varnarframkvæmdir hafa áhrif á.

- Í samræmi við framkvæmdina er gerð tillaga um lögfestingu á þeirri reglu þinglýsa beri kvöð um nýtingartíma vegna snjóflóðahættu hafi húseign verið keypt eða tekin eignarnámi, sbr. 11. gr. laganna.
- Lagt er til að það gjald sem innheimt er skv. 12. gr. laganna kallist ofanflóðagjald, eins og það hefur í reynd verið nefnt.
- Nýmæli er tillaga um sektarákvæði sem beinist að eigendum húsnæðis sem dvelja eða heimila dvöl í húseignum þegar dvöl er í ósamræmi við hættumat eða utan heimils nýtingartíma samkvæmt þinglýstri kvöð.
- Að lokum er lagt til að heiti laganna verði lög um varnir gegn ofanflóðum, en ofanflóð hefur verið notað sem samheiti yfir snjóflóð og skriðuföll.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Efni frumvarpsins gefur ekki tilefni til að ætla að það geti stangast á við stjórnarskrá eða alþjóðlegar skuldbindingar.

5. Samráð.

Frumvarp þetta hefur verið unnið í samvinnu við Veðurstofu Íslands, en einnig aðra aðila er varðar einstaka þætti þess. Áður en áform um lagasetningu lágu fyrir átti ráðuneytið samráð við Veðurstofu Íslands, Samband íslenskra sveitarfélaga og ríkislögreglustjóra um hugsanlegar breytingar á lögunum. Þá hefur ráðuneytið verið í samskiptum við ríkissaksóknara um útfærslu sektarákvæðis og fjármála- og efnahagsráðuneyti vegna útfærslu er varðar gjaldtöku. Unnið var úr athugasemdum þessara aðila við vinnslu frumvarpsins.

Ráðuneytið birti áform um lagasetninguna í samráðsgátt þann 31. ágúst sl. og var umsagnarfrestur frá 1. september sl. til 15. september sl. Tilkynningar um áformin voru sendar á fyrrnefnda aðila en auk þess á dómsmálaráðuneytið og Vegagerðina. Engar umsagnir bárust. Nánari grein verður gerð fyrir samráði um drög að frumvarpinu þessu að loknu samráðsferli.

6. Mat á áhrifum.

Verði frumvarpið samþykkt mun það leiða til aukins skýrleika og þess að frekar er unnt takmarka áhættu fyrir fólk sem býr eða dvelur á stöðum þar sem hætta er á ofanflóðum. Þannig eru þrengt að heimildum sveitarfélaga til að skipuleggja svæði þar sem fólk getur dvalið á hættusvæðum og varnir og uppkaup munu fyrst og fremst beinast að íbúðarhúsnæði og heimilum. Markmiðsákvæði laganna mun einnig leiða til aukins skýrleika. Um er að ræða ákvæði sem reynt hefur á í framkvæmd og varðar eftirlit með hættu á ofanflóðum, skiptingu og nýtingu hættusvæða, tegund húseigna, endurskoðun hættumats og sektir til að fyrirbyggja óheimila nýtingu hættusvæða. Gert er ráð fyrir að sektarákvæði frumvarpsins hafi fyrst og fremst varnaðaráhrif og minni líkur verða á því að almenningur gerist brotlegur við lögin.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Meginmarkmið laganna sem fram kemur í greininni er í samræmi við það markmið sem litið var til við lagasetninguna í upphafi og hefur í reynd verið litið til í framkvæmd. Tilgangurinn með lögfestingu þess er að styrkja skýrleika og efni annara ákvæða laganna og þar með auðvelda túlkun þeirra.

Í greininni er lagt til að 1. málsl. 1. mgr. 1. gr. laganna falli brott, til samræmis við markmiðsákvæði frumvarpsins. 2. máls. er efnislega óbreyttur.

Um 2. gr.

Í greininni er lagt til að skýrt sé að hlutverk þeirra eftirlitsmanna, sem Veðurstofan ræður til að kanna og fylgjast með landfræðilegum og veðurfarslegum aðstæðum með tilliti til hættu af ofanflóðum, nái til staða í þéttbýli í þeim sveitarfélögum þar sem þörf er á slíkum athugunum, eins og nánar skal kveðið á um í reglugerð. Í samræmi við reglugerð nr. 636/2009 um hættumat vegna snjóflóða á skíðasvæðum er tekið fram að eftirlit með hættu á ofanflóðum á skipulögðum skíðasvæðum sé á ábyrgð rekstraraðila þeirra. Ákvæðið er til að skerpa frekar á ákvæðum laganna í samræmi við tilgang og markmið þeirra sem er að aftra því að manntjón hljótist af eða fólk slasist af völdum ofanflóða sér í lagi á heimilum sínum, sbr. markmið sem lesa má úr almennum athugasemdum frumvarps sem varð að lögum nr. 49/1997. Í þinglegri meðferð frumvarpsins var bætt við ákvæði um að jafnframt skyldi meta hættu á ofanflóðum á skipulögðum skíðasvæðum. Í áliti umboðsmanns Alþingis í máli nr. 9911/2018 er það mat umboðsmanns að rök séu fyrir því að skylda Veðurstofunnar til að ráða eftirlitsmenn vegna hættu á ofanflóðum nái einnig til skipulagðra skíðasvæða. Framkvæmdin hefur hins vegar ekki verið í þá veru eða lögin túlkuð á þann veg. Lögin grundvallast á því að Veðurstofa Íslands hafi eftirlitsskyldur með íbúabyggð til að vernda fólk fyrst og fremst á heimilum sínum en ekki frístundasvæðum sem ríkið hefur ekki forræði yfir og eru víða um land. Í frumvarpinu er því gerð tillaga um breytingar til að skerpa á þessum skyldum þar sem Veðurstofa Íslands hefur eftirlit sem og eftirlitsskyldum rekstraraðila skíðasvæða. Þetta er í samræmi við ákvæði um eftirlit á skíðasvæðum í reglugerð nr. 636/2009 um hættumat vegna snjóflóða á skíðasvæðum, þar sem gert er ráð fyrir að rekstraraðili skíðasvæðis fari með og beri ábyrgð á daglegu eftirliti. Veðurstofan eftir sem áður ber ábyrgð á gerð hættumats.

Um 3. gr.

Í greininni er lagt til að bæta við ákvæðið að Veðurstofa Íslands annist ekki einungis gerð heldur einnig endurskoðun hættumats. Þetta er í samræmi við það sem kemur fram í 6. gr.

Í greininni er lagt til að í samræmi við framkvæmdina skuli ráðherra skipa hættumatsnefnd til að endurskoða hættumat, sbr. 2. mgr., þegar allar fyrirhugaðar ofanflóðavarnir hafa verið reistar.

Í greininni er lagt til að sveitarfélögum verði óheimilt að skipuleggja íbúðabyggð, frístundabyggð eða svæði fyrir atvinnustarfsemi á áður óbyggðum svæðum nema tryggt sé að áhætta fólks með tilliti til ofanflóða verði ásættanleg, en áhætta er skilgreind nánar í reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða. Mikilvægt er að koma í veg fyrir á skipulagsstigi að ekki rísi ný byggð sem síðar gæti þurft að verja eða kaupa upp vegna hættu á ofanflóðum. Lagt er til að þetta sé tekið fram með skýrum hætti í lagatexta.

Í greininni er lagt til að bætt verði í ákvæðið nánari upptalningu á því sem þegar hefur verið sett í reglugerð nr. 505/2000. Í reglugerðinni eru reglur um gerð og notkun hættumats, reglur um flokkun og nýtingu hættusvæða en einnig um varnir og varnarvirki. Þá er í reglugerð miðað við skiptingu hættusvæða í áhættuflokka eftir vaxandi áhættu og tilgreind skilyrði fyrir nýtingu hvers þeirra í fyrirliggjandi byggð. Rétt þykir að skerpa á þessum atriðum í lögum.

Um 4. og 5. gr.

Í greininni eru lagðar til orðalagsbreytingar til samræmis við breytingar sem orðið hafa á lögum um almannavarnir og varða hlutverk almannavarnanefnda. Veðurstofa Íslands gefur út viðvaranir um staðbundna snjóflóðahættu eða lýsir yfir hættuástandi. Er það gert í samráði við lögreglustjóra en áður var það einnig í samráði við almannavarnanefnd. Auk þessa sér

lögreglustjóri nú um að rýma húsnæði samkvæmt lögum um almannavarnir en áður var það einnig almannavarnanefnd.

Um 6. gr.

Í greininni er lagt til að eftir að viðurkennd varnarvirki hafa verið reist verði ekki einungis heimilt heldur skylt að meta hvort til greina komi að þétta byggð á viðkomandi svæði og þá með hvaða skilyrðum. Þá er lagt til að í stað þess að „bærir aðilar“ geti unnið matið þá skuli Veðurstofa Íslands gera það, enda hefur það verið svo í framkvæmd.

Í greininni er lagt til að ákvæðinu verði breytt þannig að í stað sveitarstjórnar komi sveitarfélag sem felur í sér rétta hugtakanotkun. Einnig er lagt til að það verði sérstaklega tekið fram að sveitarfélag sé eigandi varnavirkja.

Um 7. gr.

Í greininni er lagt til að í stað orðsins húseigna komi orðið íbúðarhúsnæði. Þetta er í samræmi við markmið laganna, framkvæmd og orðalag í reglugerð nr. 505/2000. Breytingin er í samræmi við það að tilgangur lagasetningarinnar í upphafi var að verja byggð og fólk á heimilum sínum.

Í greininni er lagt til að sveitarstjórn geti, þrátt fyrir ákvæði um íbúðarhúsnæði, gert tillögu um kaup á lóðum eða öðrum fasteignum þegar varnir vegna íbúðarhúsnæðis hafa áhrif á þær að mati ofanflóðanefndar. Þarna koma til greina lóðir og fasteignir sem geta orðið fyrir áhrifum vegna varnarvirkja sem byggð hafa verið til að vernda íbúðarhúsnæði. Þannig getur atvinnuhúsnæði eða annað húsnæði orðið fyrir meiri áhættu þegar hugsanlegri flóðbylgju eða skriðu er beint frá byggð í annan farveg.

Þá er gert ráð fyrir að þetta verði heimildarákvæði en myndi ekki skyldu fyrir sveitarstjórn að kaupa slíkar lóðir eða fasteignir, en ákvæðið er til viðmiðunar fyrir ofanflóðanefnd sem tekur ákvörðun um að styrkja sveitarfélög til einstakra kaupa.

Í greininni er lagt til að þegar húseign hefur verið keypt eða tekin eignarnámi skv. 11. gr. laganna skuli kvöð um nýtingartíma vegna snjóflóðahættu þinglýst á viðkomandi eign. Það hefur borið á því að húseignir sem sveitarfélög hafa keypt, sbr. 11. gr. laganna, séu aftur seldar einkaaðilum og að eigendur hafi nýtt húseignir í bága við niðurstöður hættumats. Því er mikilvægt að slíkum kvöðum sé þinglýst á eignir sem keyptar eru eða teknar eignarnámi þannig að það minnki líkur á að það komi síðar eigendum á óvart að húseignin sé staðsett á hættusvæði og hafi verið keypt eða tekin eignarnámi á grundvelli laganna. Í framkvæmd hefur tíðkast að þinglýsa kvöð á slíkum húsum og er hér lagt til að sú framkvæmd verði lögfest.

Um 8. gr.

Í greininni er lagt til að gjald það sem greitt er árlega sbr. 12. gr. laganna kallist ofanflóðagjald, sem er í samræmi við framkvæmdina.

Um 9. gr.

Í greininni er lagt til að skýrt sé enn frekar hvaða fasteignir falla undir 5. tölulið 1. mgr. 13. gr. laganna. Ekki er um efnisbreytingu að ræða.

Um 10. gr.

Í greininni er lagt til það nýmæli að heimilt verði að sekta aðila fyrir brot á lögunum. Ákvæðið gerir ráð fyrir að eigendum húseigna sem keyptar hafa verið upp eða teknar eignarnámi, sbr. 11. gr. laganna, sé óheimilt að dvelja í eða heimila öðrum dvöl í húseigninni

þegar dvöl er í ósamræmi við hættumat eða utan heimils nýtingartíma samkvæmt þinglýstri kvöð. Mikilvægt er þegar lögregla hefur tekið ákvörðun um rýmingu húseigna að því sé fylgt eftir án tafar. Gera má ráð fyrir að heimild til að sekta aðila fyrir umrædd brot hafi þau varnaðaráhrif að almenningur fylgi frekar fyrirmælum og stofni sér eða öðrum ekki í hættu með ólöglegri dvöl í húseign á hættusvæði.

Upp hafa komið tilvik þar sem almenningur hefur dvalið í húsum á hættusvæði, sem hafa áður verið keypt eða tekin eignarnámi samkvæmt lögunum á tíma þegar hætta var á ofanflóðum. Einstök sveitarfélög og lögregla hafa einnig bent á að það hafi komið fyrir að erfiðlega hafi gengið að rýma húseignir þegar ákvörðun um rýmingu hefur verið tekin. Hætt er við ef rýming gengur erfiðlega að allir séu í hættu á svæðinu, íbúar, lögregla og björgunarsveitarmenn. Því er mikilvægt að ekki sé dvalið í húseignum þar sem hætta er á ferðum og ef ákvörðun um rýmingu hefur verið tekin að þá gangi hún upp án tafar.

Um 11. gr.

Í greininni er lagt til að heiti laganna verði lög um varnir gegn ofanflóðum. Er það gert til einföldunar en það kemur skýrt fram í 2. mgr. 1. gr. laganna að samheitið ofanflóð er notað um snjóflóð og skriðuföll. Þannig er í lögunum rætt um ofanflóðanefnd og ofanflóðasjóð.

Um 12. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.